

Vergaderjaar 1993-1994

23 568

Wijziging van de Ontgrondingenwet en andere wetten

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 2 mei 1994

De vaste Commissie voor Verkeer en Waterstaat¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer van haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

I. Algemeen

De leden van de CDA-fractie hadden met zeer veel belangstelling kennis genomen van dit reeds zo lang in voorbereiding zijnde wetsvoorstel. Zij spraken hun waardering uit voor de verbeterde coördinatie van de vergunningverlening, waardoor de proceduretijd aanzienlijk kan worden verkort. Zij vonden het echter moeilijk het wetsvoorstel te beoordelen zonder te kunnen beschikken over een overzicht van de provinciale ontgrondingsplannen. Zij vroegen of het mogelijk is deze stukken tegelijk met de memorie van antwoord ter beschikking van de Kamer te stellen. Tevens vroegen zij of het mogelijk is een bijgewerkt exemplaar van de bestaande Ontgrondingenwet te ontvangen, waarin de aanpassingen op grond van de Algemene wet bestuursrecht zijn verwerkt.

De leden van de PvdA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij herinnerden aan hun inbreng in de UCV van 17 februari 1992 over de nota Gegronde ontgronden. Minder dwang op de overheden om ontgroningen toe te staan, meer noodzaak voor het bedrijfsleven om alternatieven voor ontgroningen te ontwikkelen waren voor deze leden de toen aangegeven belangrijke criteria voor de beoordeling van het wettelijk instrumentarium. Zij hadden toen voorts aangegeven dat de belangen van natuur en landschap bij hen op de eerste plaats kwamen in de beoordeling van ontgroningen, en dat zij alle ideeën zouden steunen die er toe zouden bijdragen dat de overheid de huid, in dit geval natuur en landschap, zo duur mogelijk verkoopt indien een ontgroning wordt toegestaan. Voorts waren zij toen een uitgesproken voorstander van coördinatie en versnelling van procedures. Hoewel het voorgelegde wetsvoorstel niet optimaal tegemoet komt aan deze zienswijzen konden zij toch voldoende van hun gedachtengoed daarin herkennen om daar in hoofdlijnen steun aan toe te zeggen.

¹ Samenstelling:

Leden: Castricum (PvdA), ondervoorzitter, Spieker (PvdA), Van Vlijmen (CDA), Blauw (VVD), Lankhorst (GroenLinks), Nijland (CDA), Jorritsma-Lebbink (VVD), Tegelaar-Boonacker (CDA), Eisma (D66), J. T. van den Berg (SGP), Lilipaly (PvdA), Wolffensperger (D66), Frissen (CDA), Roosen-van Pelt (CDA), Esselink (CDA), Biesheuvel (CDA), voorzitter, Feenstra (PvdA), Van der Vaart (PvdA), Van Gijssel (PvdA), A. de Jong (PvdA), De Graaf (CDA), Akkerman (PvdA) en Remkes (VVD).

Piv. leden: Van Gelder (PvdA), R. van Middelkoop (PvdA), Reitsma (CDA), Blaauw (VVD), Rosenmüller (GroenLinks), Hillen (CDA), Te Veldhuis (VVD), Van der Ploeg-Posthumus (CDA), Versnel-Schmitz (D66), Schutte (GPV), Ruigrok-Verreijt (PvdA), Tommel (D66), M. D. T. M. de Jong (CDA), Koetje (CDA), Mateman (CDA), Leers (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Swildens-Rozendaal (PvdA), Leerling (RPF), Witteveen-Hevinga (PvdA), Van der Hoeven (CDA), Netelenbos (PvdA) en Verbugt (VVD).

De leden van de PvdA-fractie betreurden dat het toch nog zo lang geduurd heeft dat het wetsvoorstel de Kamer bereikte. Zij herinnerden er aan in de UCV te hebben bepleit om te streven naar indiening nog in 1992. Wanneer is het voorstel voor advies aan de Raad van State voorgelegd? Zij merkten daarbij op dat door de nieuwe wijze van drukken van de adviezen van de Raad van State deze datum niet meer uit de stukken valt af te leiden.

Met de Raad van State waren zij overigens van mening dat het algemene gedeelte van de memorie van toelichting buitensporig lang is voor een zo beperkt wetsvoorstel. De artikelsgewijze toelichting is mede daardoor juist zeer beknopt gehouden en dat is niet behulpzaam bij een beoordeling van de precieze wettekst. Zij vroegen of bij de memorie van antwoord een integrale tekst van de Ontgrondingenwet kan worden overgelegd, zoals die zou luiden indien het wetsvoorstel van kracht wordt, inclusief eventuele wijzigingen voortvloeiend uit andere wetsvoorstellen.

Het was de leden van de PvdA-fractie niet aanstonds duidelijk welke wensen, geuit in de eerder bedoelde UCV, hebben geleid tot aanpassing van de toen voorliggende voorstellen tot wetgeving. Kan dit worden toegelicht?

De leden van de VVD-fractie hadden met gemengde gevoelens kennis genomen van voorliggend wetsvoorstel, die voortspruiten uit het gegeven dat enerzijds na een lange periode van wachten het wetsvoorstel uiteindelijk is verschenen, hetgeen positief is. Anderzijds blijft bij de aan het woord zijnde leden nog prominent de vraag aanwezig of de voorgestelde wijziging wel voldoet aan de wens om versnelling van procedures voor ontgrondingen te bewerkstelligen.

Zij zouden het op prijs stellen een actueel overzicht te krijgen van het aantal ontgrondingsaanvragen dat nu dient, en hoeveel daarvan door de Raad van State in behandeling zijn genomen.

Daarnaast hadden zij behoefte aan een chronologisch overzicht van de huidige termijnen tot de start uitvoering ontgrondingen, gerelateerd aan de drie varianten die nu genoemd zijn in Kamerstuk 23 568, nr. 4 herdruk.

Van belang voor de VVD-fractie is met name een overzicht te verkrijgen van de hoeveelheden nu gewonnen oppervlaktedelfstoffen, de geprognosticeerde behoefte voor de komende jaren en de potentiële voorraden. Dit is in de zienswijze van de aan het woord zijnde leden met name van belang om een tweetal redenen.

Ten eerste: voor onze nationale economie is het van essentieel belang wanneer oppervlaktedelfstoffen structureel voorhanden zijn. Ten tweede is de VVD-fractie de mening toegedaan dat de ons omringende landen niet bepaald staan te springen om in deze behoefte te voorzien, behoudens een enkele uitzondering.

Twijfels rezen er over de kernvraag, namelijk of de Rijksoverheid de verantwoordelijkheid voor de tijdige winbaarheid op basis van de nu ingediende wetsvoorstellen kan waarmaken. Dit met name toegespitst op de ook door de VVD-fractie ondersteunde decentralisatiegedachte, of de overheid haar sterk sturende mechanisme behoudt en kan benutten, en hoe zich dat verhoudt ten opzichte van de autonomie van provincies.

De leden van de fractie van D66 namen met interesse kennis van de reeds geruime tijd geleden aangekondigde herziening van de Ontgrondingenwet. In het kader van de begroting voor 1979 maakte de toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat reeds haar voornemen hiervoor bekend; in 1988 werd er een concept-voorontwerp uitgebracht; in 1991 kwam men met een nieuwe opzet en in februari 1992 werd dit onderwerp behandeld in een UCV. De leden van de fractie van D66 wilden weten

waarom het ook na die UCV opnieuw zo lang heeft geduurd voordat de het onderhavig voorstel de Tweede Kamer werd aangeboden.

De leden van de SGP-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel en de bijbehorende (wel zeer uitvoerige) toelichting. Zij stelden vast dat het wetsvoorstel een uitvloeisel is van de beraadslagingen in de Tweede Kamer tijdens de uitgebreide commissievergadering van 17 februari 1992 over de beleidsnota *Gegrond ontgronden*, en met name over de daaraan toegevoegde notitie betreffende de wettelijke instrumentatie ontgrondingsbeleid.

De leden van de SGP-fractie riepen kort in herinnering wat zij aangaande wettelijke instrumentatie tijdens genoemde vergadering naar voren hebben gebracht. Zij hadden het belang onderstreept van duidelijkheid en doorzichtigheid in procedures, die niet te lange tijd in beslag mogen nemen. In de tweede plaats hadden zij twijfel uitgesproken of de sectorale lijn voldoende was toegerust om patstellingen over met name de te winnen hoeveelheden zouden kunnen worden doorbroken. Ten derde hadden zij een wettelijke verankering van een structuurschema ontgrondingen toegejuicht. In de vierde plaats hadden zij zich afgevraagd of de coördinatie tussen de ontgrondingsvergunning en andere voor ontgrondingen noodzakelijke vergunningen toereikend was; zij pleitten voor aandacht voor integrale vergunningverlening. In de vijfde plaats hadden zij twijfel uitgesproken over de rechtsgrond voor een heffing op de plankosten, aangezien in hun ogen planning een typische overheids-taak is. Tenslotte hadden zij de vraag gesteld of een aanpassingsinrichting op basis van de Landinrichtingswet een wijziging van die wet noodzakelijk maakt.

De leden van de GPV-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. Zij constateerden dat met het voorstel het einde van een lange discussie over het ontgrondingsbeleid in zicht lijkt te komen. Het voorgestelde wettelijke instrumentarium zal een bijdrage moeten leveren aan het realiseren van de doelstelling van het ontgrondingsbeleid.

Deze leden stelden vast dat aan de belangen van natuur en landschap en (hoogwaardige) landbouwgebieden een steeds groter gewicht wordt toegekend, zodat winning steeds grotere bezwaren oproept. De leden van de GPV-fractie meenden dan ook dat hier een sturende rol van de rijksoverheid is vereist. In het oorspronkelijke concept-wetsvoorstel was dan ook een sterk regulerende rol voor de rijksoverheid opgenomen. Zij constateerden echter dat dit in het onderhavige wetsvoorstel weer aanzienlijk is afgezwakt. Zij vroegen hier een onderbouwing voor, te meer daar toch niet kan worden ontkend dat bij de winning van oppervlaktedelfstoffen de behoefte aan een sturende rol van de overheid eerder is toegenomen dan afgenomen. Uitgangspunt dient te zijn dat de rijksoverheid een eigen verantwoordelijkheid heeft, in die zin dat het beleid van de vergunninginstanties i.c. de andere overheden, moet kunnen worden beïnvloed en dat het beleid van die instanties op elkaar wordt afgestemd. De leden van de GPV-fractie wensten het onderhavige wetsvoorstel vanuit dit uitgangspunt te beoordelen.

Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

De leden van de CDA-fractie wezen er op dat tot nog toe bij ontgrondingen volgens constante jurisprudentie het tweesporenbeginsel werkt. Een ontgrondingsvergunning kan worden verleend ook als het bestemmingsplan (nog) niet klopt. Vaak gaat het echter om een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan en kan de zaak via artikel 19 WRO worden rechtgetrokken, of is er geen bouw-of aanlegvergunning nodig. De hier

aan het woord zijnde leden vroegen of de koppeling die het wetsvoorstel met het bestemmingsplan legt wel zal werken voor de 85% kleinere ontgrondingen, waarvoor jaarlijks ruim 400 vergunningen worden verleend; o.a. ten behoeve van kleiwinningen, ophoogzandwinnings, landbouwkundige verbeteringen, aanleg van vijvers en verbetering van waterkeringen. In de nieuwe opzet wordt het tweesporenbeleid verlaten, hetgeen belemmerend kan werken voor de kleinere ontgrondingen.

Op zichzelf juichten de leden van de CDA-fractie het toe dat thans voor de 15% grote ontgrondingen, net als in de Tracéwet, een behoorlijke planvorming wordt ingevoerd. Daaraan gekoppeld worden strakke termijnen gesteld. De grootschalige ontgrondingen, van belang voor de nationale voorziening, zijn te vergelijken met nationale infrastructuurprojecten, waaraan ook een structuurschema vooraf gaat. De nieuwe planning kan een belangrijke vooruitgang betekenen als de kwaliteit van met name de provinciale planvorming aan de vereisten voldoet. In hoeverre is de provinciale planvorming op dit terrein, waaraan reeds een aantal jaren wordt gewerkt, van de grond gekomen?

De leden van de CDA-fractie zouden graag van de regering vernemen of zij verwacht dat de maatschappelijke weerstanden tegen ontgrondingen zullen afnemen ten gevolge van enkele zich voordoende nieuwe omstandigheden die relevant zijn voor de grondstoffenwinning. Deze leden dachten hierbij aan de combinatie van kleiwinning en natuurbouw in Gelderland, en aan de betekenis van ontgrondingen voor de vergroting van de winterberging van het Maaswater.

Hoewel van de zijde van de CDA-fractie nog wel twijfels bestonden over het planningssysteem, althans over het functioneren daarvan, hadden zij overigens veel waardering voor de gestroomlijnde opzet van de nieuwe Ontgrondingenwet. Zij constateerden met voldoening dat gevolg is gegeven aan verschillende opmerkingen die tijdens de UCV over het instrumentarium zijn gemaakt. Er is thans een wettelijke verplichting tot het opstellen van een structuurschema opgenomen, de dubbele beroepsgang wordt uitgesloten en het rijk kan de provincie een aanwijzing geven tot het verlenen van een ontgrondingsvergunning.

Het was de leden van de CDA-fractie opgevallen dat het wetsvoorstel geen grondslag meer biedt voor de reeds in het rapport Wettelijke Instrumentatie opgenomen ministeriële plaatsvervangende vergunning. Zij vroegen of zulk een met de nodige waarborgen omgeven instrument, naast de aanwijzing aan de provincie inzake de ontgrondingsvergunning, niet noodzakelijk blijft; zulks temeer waar zo'n aanwijzing slechts kan worden gegeven in geval een winplaats in het streekplan is opgenomen. Deze leden konden zich ook voorstellen dat hiervoor de weg van de Nimbywet zou kunnen worden bewandeld. Bij de Nimbywet gaat het echter primair om de bouw- en aanlegvergunning, en pas secundair om de andere vergunningen, terwijl in het wettelijk instrumentarium voor de ontgrondingen toch de ontgrondingsvergunning voorop staat.

De leden van de CDA-fractie hadden in het wetsvoorstel ook geen wettelijke grondslag voor een provinciale taakstelling aangetroffen. Het structuurschema kent slechts een indicatieve ruimtelijke reservering in de vorm van zoekruimte en winzone. Zij merkten overigens op dat deze begrippen bovendien in het ter inzage gelegde structuurschema sterk zijn verwaterd.

Dat riep bij hen de vraag op of in de ontgrondingenwet geen stringentere regels voor de inhoud van het structuurschema moeten worden opgenomen. Zij dachten hierbij aan een pkb-plus status (artikel 39 WRO)

voor de winzones in het structuurschema, gekoppeld aan de verplichting om zulke zones in het schema op te nemen.

Zij vroegen bovendien waarom er geen verplichting is opgenomen om in de streekplannen winzones op te nemen. Dit klemt naar hun mening des te meer omdat zij de indruk hadden dat de provincies en het rijk het begrip winplaats geheel verschillend interpreteren. Als deze leden goed geïnformeerd zijn bevat het Limburgse provinciale ontgrondingenplan een limitatieve lijst van winplaatsen waarbuiten geen winning mogelijk is. De leden van de CDA-fractie vonden dit nu wel weer het andere uiterste, tegenover de opvatting van de regering dat winplaatsen pas in situaties van zeer acute schaarste mogen worden opgenomen. In ieder geval sporen deze twee opvattingen niet met elkaar was hun indruk. Wellicht kan de regering hierin duidelijkheid scheppen.

De leden van de CDA-fractie gaven uiting aan hun bezorgdheid dat misschien wel wat veel lasten op de rug van het ontgrondend bedrijfsleven worden gelegd, waardoor de bouwkosten van woningen e.d. ongewenst zullen stijgen. Deze lastenverzwaring komt tot uitdrukking in een viertal extra kosten bestaande uit: de leges, de heffing voor plankosten, de kosten voor herinrichting van het perceel en de kosten van herinrichting van de omgeving.

Moet onder het beheer ook het zogenaamde eeuwigdurende beheer worden verstaan, zo vroegen deze leden. Zij gaven er de voorkeur aan dat éénmalig de kosten voor herinrichting worden bepaald en betaald, zodat de band met de ontgronder wordt verbroken zodra het perceel en de omgeving vernieuwd zijn opgeleverd conform de afspraken daaromtrent.

Naar aanleiding van de discussie over een milieubelasting, bovenop de al eerder genoemde kosten, merkten deze leden op dat de effecten daarvan zeer beperkt zullen zijn, aangezien de alternatieve grondstoffen de komende tien jaar nog geen tien procent vervanging kunnen opleveren. Er moet voor gewaakt worden dat de primaire grondstoffen onnodig duur worden gemaakt.

De hier aan het woord zijnde leden waren niet overtuigd door de bezwaren van de minister tegen een eventuele tijdelijke bestemming. Voor langlopende grootschalige ontgrondingen is dat geen geschikt middel, maar voor kleinere kortlopende ontgrondingen, waarbij over de toestand na de ontgroning nog geen volstrekte duidelijkheid bestaat zou dit wel kunnen naar hun mening.

De leden van de PvdA-fractie konden zich wel vinden in de betrekkelijk beperkte betekenis die aan het structuurschema wordt toegekend. De voorgestelde wettelijke bepaling is daarop ook afgestemd. Wat zij misten is een bespreking van de wijze waarop de toepassing van alternatieven wordt bevorderd, terwijl wel uitvoerig wordt ingegaan op de wijze waarop ruimtelijke reserveringen voor ontgrondingen moeten doorwerken. Zij achtten dat onevenwichtig. Zij zouden het passend vinden indien het structuurschema op dit punt richtinggevende uitspraken doet die een inspanningsverplichting inhouden voor het betrokken bedrijfsleven (zoals de bouwsector). Het behoort in hun visie niet zo te zijn dat op de rijksoverheid de rol rust om bij uitstek dergelijke alternatieven te onderzoeken en aan te tonen en de raming van zoekruimtes en winzones met hoeveelheden vervolgens af te stemmen op door de rijksoverheid «bewezen» alternatieven.

Zoals zij in de UCV al hadden aangegeven leidt die werkwijze bijna automatisch tot overreservering voor ontgrondingen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen waarop de veronderstelling berust (blz. 12) dat het veelal de provincie zal zijn die direct de vaststelling

van een winplaats bewerkstelligt, en dan kennelijk via de vaststelling van het streekplan. Zij vroegen in dit verband ook een reactie op de suggestie van de Stichting Natuur en Milieu om te regelen dat grotere ontgrondingen (boven 500 000 m³) uitsluitend via een winplaatsaanwijzing kunnen worden geregeld.

De leden van de PvdA-fractie meenden dat soms ten onrechte wordt gesteld in de memorie dat in de wet een wettelijke opdracht is vervat om planologische medewerking af te dwingen van een lagere overheid teneinde een winplaats vast te stellen. Zij namen aan dat indien blijkt dat een lagere overheid die planologische medewerking niet wenst te verlenen, de betrokken hogere overheid om bij die weigering aangegeven redenen kan besluiten de winplaats juist niet vast te stellen. Het is dus niet «ja (aanwijzen) «dus» (afdwingen) maar «ja» (aanwijzen) «mits» (tevens bereidheid tot afdwingen). Zij vroegen of in de wettekst wat dit betreft niet nadrukkelijker kan worden verwoord dat op een verzoek tot planologische medewerking niet alleen het antwoord ja of nee van de lagere overheid kan terugkomen, maar een met reden omkleed antwoord met eventueel nadere voorwaarden.

De leden van de PvdA-fractie vroegen de regering te verduidelijken waarom in de situatie dat een gemeente of provincie niet meewerkt, het Nimby-instrumentarium kan worden toegepast en wat dit in deze situaties kan inhouden.

De leden van de PvdA-fractie vroegen waarom er voor is gekozen om artikel 12 in de wet te handhaven, op basis waarvan machtiging kan worden verleend om vooruitlopend op een onherroepelijk verleende vergunning te kunnen beginnen met de uitvoering. Nu de totale proceduretijd zodanig wordt verkort als in de memorie is aangegeven, kan aan deze machtiging toch nauwelijks nog behoefte zijn, ook al gelet op het risico dat onnodig kosten worden gemaakt indien de vergunning uiteindelijk niet wordt verleend?

De leden van de PvdA-fractie vroegen ook na lezing van de memorie (blz. 26) nog waarom de ontgrondingenvergunning niet in de vergunning Wet milieubeheer zou kunnen worden geïntegreerd, met een afzonderlijk hoofdstuk in die wet waarin de bijzondere voorschriften worden vermeld (vergelijk de regeling voor afvalstoffenverwerkende inrichtingen). De procedure zou hierdoor verder vereenvoudigd worden. De belangen die bij de ontgrondingenvergunning in het geding zijn, wijken volgens deze leden niet wezenlijk af van de belangen die bij een milieuvergunning in het geding zijn.

Het economisch belang is uiteraard altijd in het geding, ook bij een milieuvergunning, en de overige genoemde belangen lijken te vallen binnen het brede begrip het belang van de bescherming van het milieu. Kan specifiek worden aangegeven welke belangen bij de ontgrondingenvergunning in het geding zijn die niet onder dit brede milieubelang vallen te rangschikken? Indien die er al zijn vroegen deze leden eerder of het begrip in de Wet milieubeheer dan niet wat verder opgerekte moest worden dan dat zij daar een sterk argument voor een aparte ontgrondingenvergunning in zagen. In het bijzonder wanneer een MER moet worden gemaakt zou het bepaald onwenselijk zijn, indien één van de af te wegen belangen in het kader van de ontgrondingenwet niet in dat MER aan de orde zou komen.

De leden van de PvdA-fractie konden instemmen met de nadere afweging om te kiezen voor de figuur van de ministeriële aanwijzing boven die van de ministeriële vergunningverlening.

De leden van de PvdA-fractie konden voorts instemmen met de nieuwe mogelijkheid tot het opleggen van een provinciale belasting. Minder gelukkig vonden zij de koppeling van het te heffen bedrag aan bepaalde provinciale uitgaven, en dan nog 50% daarvan. Dit kan alleen maar tot veel discussie leiden over de toegestane hoogte. Welke mogelijkheden zouden belanghebbenden hebben om de hoogte van de heffing te bestrijden op basis van het argument dat deze hoger is dan 50% van de provinciale kosten van onderzoek en planning?

Welk toezicht wordt hierop uitgeoefend door het rijk? Zij wezen wat dit betreft op de verwording van de WVO-heffing van het rijk; op papier een bestemmingsheffing maar in de praktijk een gewone belasting. Zou het niet beter zijn om in de wet maximale tarieven voor de heffing op te nemen? Aan welke maxima zou kunnen worden gedacht?

De leden van de PvdA-fractie misten in het wetsvoorstel bepalingen over de aanbestedingen van een winplaats. In de memorie van toelichting wordt slechts de situatie behandeld dat er verschillende aanvragen zijn, en terecht wordt dan gesteld dat de overheid daar dan maar de meest gunstige uit moet kiezen in termen van het aanbod op het punt van de nazorg.

Zou het echter niet billijker zijn om te kiezen voor een systeem waarin tot een bepaalde tijd een ieder een aanvraag kan indienen? Verlangt EG-regels sowieso niet een systeem van openbare aanbesteding in deze gevallen?

De leden van de VVD-fractie vroegen of de nieuwe ontgrondingenwet van een aparte bepaling moet worden voorzien, die de minister van VROM verplicht op verzoek van de minister van V & W een aanwijzing ex artikel 6 WRO te geven aan een provincie, indien onvoldoende uitwerking is gegeven. Dit met name toegespitst op het vaststellen van een winplaats in het streekplan.

Een volgende belangrijke vraag voor de aan het woord zijnde leden zijn de beroepsprocedures. Kijkende naar Kamerstuk 23 568, nr 4 herdruk, vroegen zij zich af hoe hard de voorgestelde termijnen gemaakt kunnen worden. Voorts hechtten zij eraan een klip en klaar antwoord te krijgen op de vraag of, en op welke wijze door middel van een verscheidenheid van beroepsprocedures bestaande termijnen alsnog verlengd kunnen worden.

Het was de leden van de VVD-fracties absoluut onduidelijk wat bedoeld wordt met «het geheel of gedeeltelijk in rekening kunnen brengen van de beheerskosten».

Geldt datzelfde principe ook voor de beheersopbrengsten? Is hier niet een element van eeuwigheid aanwezig, dat uitermate onredelijk kan uitpakken in de richting van de ontgronder?

Sprekende over financiën, wensten de leden van de VVD-fractie aandacht te besteden aan de bestemmingsheffing. Hoewel «slechts» 50% van de te maken kosten ten gunste van planvorming bij provincies en gemeenten m.b.t. de bestemmingswijziging in rekening gebracht kan worden, is de VVD-fractie van mening dat een nadere uitleg met betrekking tot dit beleidsvoornemen noodzakelijk is, toegespitst op de totale hoogte van de heffing, verantwoording van de gemaakte kosten. Tevens is het onduidelijk op welke wijze het vooroverleg tussen diverse overheden en de potentiële ontgronder gestructureerd is, om te komen tot een afspraak over de te volgen procedure en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen.

Ten slotte zouden de leden van de VVD-fractie graag een overzicht willen zien van de toenemende kostenstijgingen die stuk voor stuk wellicht verdedigbaar zijn, doch cumulatief negatief kunnen uitpakken.

Zij dachten daarbij aan kosten van beheer, artikel 3, derde lid onder d, artikel 3, derde lid 3 onder e, en artikel 21f.

Ten overvloede deelden zij mee, principieel tegen het instellen van regulerende heffingen te zijn.

Als laatste stelden zij er prijs op een reactie te mogen ontvangen op de suggestie van de Stichting Natuur en Milieu toegespitst op het hoofdstukje «grotere ontgrondingen alleen uit één winplaats», waarvan de inhoud door hen bij de regering als bekend werd verondersteld.

De behoefte aan een wijziging van de Ontgrondingenwet lijkt inmiddels afgenomen door de invoering van de Algemene wet bestuursrecht en de Nimby-wetgeving in de Wet ruimtelijke ordening. De leden van de fractie van D66 wilden weten in hoeverre het onderhavige wetsvoorstel hier nog iets aan toevoegt. En tevens: in hoeverre er sprake is van het dubbel redigeren van voorschriften die reeds gelden op basis van de zojuist genoemde Algemene wet bestuursrecht en de Nimby-wetgeving, oftewel: is de uitgebreide wijziging niet ingehaald door ontwikkelingen op hiermee samenhangende terreinen en daardoor (voor een deel) overbodig. Hoe verhoudt zich dit met de aanwijzigingen voor regelgeving?

In het voorstel wordt een stroomlijning en bekorting van de totale duur van de procedures voor besluitvorming beoogd. Hiertoe moeten alle vergunningaanvragen die betrekking hebben op de beoogde ontgroning parallel en gecoördineerd behandeld worden.

De gehanteerde methodiek is ontleend aan de Wet milieubeheer. Ook de rechtsbeschermingsmomenten worden geconcentreerd en ingekort. Alle beschikkingen op de aanvragen om een vergunning worden als één beschikking behandeld en er is alléén nog maar beroep opengesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, die bovendien binnen twaalf maanden na afloop van de beroepstermijn moet beslissen. Normaal is voorzien in rechtsbescherming in twee instanties.

Dit alles moet de procedure die nu 5 tot 9 jaar in beslag neemt inkorten tot 1,5 jaar.

De leden van de fractie van D66 wilden weten of de afbreuk op de normaal geldende rechtsbescherming wel gerechtvaardigd is. Zijn de belangen van degene die bezwaar maakt op deze wijze nog wel afdoende beschermd? Hoeveel tijdswinst levert de beroepsmogelijkheid in één instantie op ten opzichte van de normale beroepsprocedure. Kan bij een beroepsprocedure in twee instanties het bevoegde rechterlijke college in beide instanties aan termijn worden gebonden?

De Raad van State maakt zich zorgen over de haalbaarheid van het beslissen binnen een jaar en koppelt dit aan een hiervoor noodzakelijke uitbreiding van de capaciteit.

Aan de overtreding van de beslistermijn zijn geen rechtsgevolgen verbonden. Het gaat hier slechts om een termijn van orde. Wanneer verwacht de minister dat de verkorting van beroepszaken in praktijk zal worden gerealiseerd?

Tevens wilden de leden van de fractie van D66 weten of de verkorting van de vergunningprocedure in praktijk niet zal resulteren in een veel uitgebreider vooroverleg, waardoor de tijdswinst vanwege een gecoördineerde aanpak feitelijk teniet wordt gedaan. En kunnen streek- en bestemmingsplanprocedures ook na parallelschakeling niet nog steeds jaren in beslag nemen?

De artikelen 7 en 8 moeten een waarborg bieden dat de provincies tijdig voldoende voorraden hebben vergund. Hiervoor krijgt de minister een aanwijzingsbevoegdheid. Deze bevoegdheid vormt een grote afwijking van het decentrale stelsel van de WRO.

Uit de toelichting kan worden afgeleid dat een dergelijke aanwijzing ook kan worden gegeven als gedeputeerde staten de vergunning weigeren of een wintempobepaling opleggen waartegen beroep kan worden aange-tekend. De leden van de fractie van D66 wilden weten of de minister een aanwijzing kan geven, vooruitlopend op die rechterlijke toetsing.

Om een aanwijzing te kunnen geven moet er sprake zijn van een onherroepelijk vastgestelde winplaats. Waarom speelt niet tevens de krapte aan voorradige oppervlaktedelfstoffen en het feit of de provincie heeft voldaan aan haar taakstelling uit het structuurschema hierbij een rol?

Tevens wilden de leden van de fractie van D66 weten in hoeverre het aanwijzingsbeleid ook geldt voor beleid uit het structuurschema inzake het gebruik van bouw- en sloopafval als alternatieve bouwgrondstof. Dit is belangrijk om een eenzijdige nadruk op de winning van oppervlakte-delfstoffen te voorkomen.

De aanwijzing van een winplaats in het streekplan biedt voordelen (artikelen 7 en 8). Het is echter de vraag of de voordelen groot genoeg zijn. Er wordt gesteld dat de proceduretijd korter is, maar hierbij wordt voorbij gegaan aan het feit dat het vooronderzoek waarschijnlijk veel langer zal duren. Het is onduidelijk welke ontgrondingen deze planmatige aanpak zullen volgen. De leden van de fractie van D66 stelden de vraag hoe de mate van gebruik van winplaatsen wordt ingeschat.

In de veel ruimere winzone blijft het mogelijk ad hoc vergunningen te verlenen. De leden van de fractie van D66 wilden weten of hierbij ook de garantie wordt geboden dat hierbij een gedegen locatie en alternatieven-onderzoek wordt uitgevoerd. En wanneer zijn dergelijke besluiten MER-plichtig?

Zou het niet zinvol zijn om te bepalen dat grotere ontgrondingen (boven de 500 000 m³) verplicht via een winplaats moeten worden geregeld?

Het aantal voorschriften dat aan de vergunningverlening kan worden gekoppeld is in artikel 3 uitgebreid. De leden van de fractie van D66 vonden het verheugend dat in de wet in de publiekrechtelijke sfeer instrumenten zijn opgenomen waarmee voorgeschreven kan worden hoe een gebied na ontgroning moet worden beheerd en hoe de aanpassings-inrichting van de ontgronde locatie eruit zal moeten zien. Dit komt tegemoet aan de in praktijk gegroeide aandacht voor natuurontwikkeling. Zij vroegen echter of niet al in het streekplan hierover relevante bepalingen zouden moeten worden opgenomen.

Tevens wilden zij weten of hetgeen in de oude wet in artikel 7, eerste lid onder c, was bepaald nog steeds mogelijk is in de nieuwe wet. Dit artikel biedt de mogelijkheid compensatie elders voor te schrijven als compensatie niet door herinrichting op de ontgronde locatie zelf kan worden gecompenseerd. Als compensatie elders ook niet mogelijk is kan in plaats hiervan ook «een som gelds» worden betaald. Hoewel dit artikel niet meer opgenomen is in het voorstel wordt over dit schrappen geen toelichting gegeven. De leden van de fractie van D66 vroegen of hieruit afgeleid mag worden dat de wetgever wat dit betreft dan ook feitelijk geen wijziging beoogt, en dat het nieuwe artikel 3 hiervoor de ruimte biedt. Een meer uitdrukkelijke opname van deze bepaling, die goed aansluit bij het compensatiebeginsel uit het Structuurschema Groene Ruimte, zou evenwel meer duidelijkheid kunnen bieden. Hoe denkt de regering hierover?

In artikel 3 onder i is een bepaling inzake de zogenaamde winrechten-verdeling opgenomen, voor de situatie dat meerdere bedrijven op één locatie gaan winnen. De leden van de fractie van D66 wilden weten of uit

de opgenomen bepaling afgeleid moet of zou kunnen worden dat er dan een bepaalde hiërarchie tussen aannemers wordt aangebracht. Is het in een dergelijke situatie niet raadzaam om een werkmaatschappij op te richten, en in hoeverre zou de wetgever dit moeten bevorderen? Tevens wilden de leden van de fractie van D66 weten wat de rol van de provincies is bij de tussen bedrijven te sluiten overeenkomsten, die in de meeste gevallen niet alleen op de ontgronding betrekking zullen hebben. In hoeverre kan en moet de provincie dergelijke overeenkomsten toetsen?

De provincies krijgen de extra kosten vanwege de planmatige aanpak voor 50% vergoed via een bestemmingsheffing. In 1989 had de minister in een bestuurlijk overleg 75% toegezegd. De leden van de fractie van D66 stelden de vraag wat er is veranderd ten opzichte van 1989 en op grond van welke argumenten de vergoeding is teruggebracht tot 50%.

Tevens wilden zij weten hoever men gevorderd is met de uitwerking van de los van de bestemmingsheffing staande regulerende heffing op de winning van oppervlakedelfstoffen. Hiermee wordt immers zuinig gebruik van primaire oppervlakedelfstoffen bevorderd, en de maatschappelijke prijs voor de schadelijke effecten van ontgrondingen komt hierin tot uitdrukking.

Tenslotte waren de leden van de fractie van D66 benieuwd hoe de minister de praktijk van ontgrondingen in de toekomst inschat. Het samenstellen van de kaarten voor het structuurschema met potentiële wingebieden brengt veel ongerustheid bij de bevolking in de betreffende gebieden en zal niet gemakkelijk verlopen.

Tevens laat de ontgrondingenwet de overheidspartijen veel ruimte. Als de Rijksoverheid niet voornemens is om te sturen, dan gebeurt dat ook niet. Tot nog toe is men tamelijk terughoudend in het ontgronden geweest. Het Rijk, de provincies en gemeenten staan in het algemeen niet te trappelen om de planning van ontgronding ter hand te nemen. En gezien de politiek bestuurlijke cultuur in Nederland is het niet aannemelijk dat de voorgestelde sancties ooit gebruikt zullen worden. De leden van de fractie van D66 vroegen of het structuurschema hierdoor geen vrijblijvend karakter krijgt, en of men in praktijk niet zal terugvallen op de huidige situatie waarbij een ontgronder ad hoc bij de provincie zijn vergunning aanvraagt.

De leden van de SGP-fractie onderschreven het uitgangspunt dat de rijksoverheid een verantwoordelijkheid heeft voor de tijdige winbaarheid van oppervlakedelfstoffen ten behoeve van de grondstoffenvoorziening in de bouw.

In dit kader kan het structuurschema een nuttige functie vervullen. Naar hun oordeel zou in het structuurschema niet alleen aandacht moeten worden geschonken aan de invulling van de rijksverantwoordelijkheid voor de grondstoffenvoorziening voor kortere en langere termijn, maar zou tevens de aandacht moeten worden gericht op alternatieven voor winning van oppervlakedelfstoffen, zoals hergebruik van reststoffen (bijvoorbeeld bouw- en sloopafval). Tenslotte achtten deze leden het vanzelfsprekend dat in het structuurschema wordt ingegaan op de blijvende gevolgen van oppervlakedelfstoffenwinning in een algemene beschrijving van de ingrijpende veranderingen van natuur en landschap, zoals aan deze belangen ook zeer terecht in het voorgestelde tweede lid van artikel 3 uitdrukking wordt gegeven. Met name dit laatste aandachtspunt hadden de leden van de SGP-fractie in de beschouwingen over het structuurschema gemist; zij kregen hierop gaarne een reactie.

De leden van de SGP-fractie hadden begrepen dat in het structuurschema een onderscheid zal worden gemaakt in twee soorten ruimtelijke reserveringen, namelijk enerzijds een vrij onbepaalde zoekruimte en

anderzijds een nauwkeuriger ingeperkte winzone. Zij achtten het terecht dat in het structuurschema geen vaststelling van winplaatsen zal plaatsvinden. Zij stelden de vraag of zij het goed hadden begrepen dat zoekruimten en winzones in beleidsmatige zin voor de betrokken provincie bindend zijn, terwijl bij de aanwijzing van een winplaats door middel van de ruimtelijke ordeningslijn uiteindelijk sprake is van een juridisch bindende beslissing.

De leden van de SGP-fractie juichten een wettelijk vastleggen van het periodieke overleg tussen rijk en provincies toe. Over en weer ontstaat zo duidelijkheid en kunnen partijen elkaar houden aan de vereisten die voor een goed verloop van dat overleg nodig zijn, zoals de gegevensverstrekking genoemd in artikel 7b, tweede lid. Wel vroegen zij of de rijksoverheid met deze constructie voldoende instrumenten heeft om de verantwoordelijkheid voor tijdige winbaarheid van oppervlaktedelfstoffen daadwerkelijk waar te maken.

De leden van de SGP-fractie hadden uit de stukken afgeleid dat het opstellen van provinciale ontgrondingsplannen weliswaar niet voorgescreven is, maar niettemin mogelijk blijft.

Zij stelden de vraag of de regering opstelling van deze plannen ook wenselijk acht, dan wel dat de regering van oordeel is dat rechtstreekse uitwerking van het structuurschema door middel van reserveringen van winzones en winplaatsen in streekplannen voldoende is.

De leden van de SGP-fractie waren met de regering van oordeel dat de coördinatie om te komen tot de vaststelling van winplaatsen en de verlening van de daarvoor benodigde vergunningen plaatsvindt via de ruimtelijke lijn. Door middel van deze decentrale besluitvorming wordt het meeste recht gedaan aan de eigen verantwoordelijkheid van de bevoegde organen.

De leden van de SGP-fractie hadden begrepen dat een gemeentebeheer, nadat een besluit tot het opnemen van een winplaats in een streekplan onherroepelijk is geworden, een jaar de gelegenheid heeft om het bestemmingsplan aan te passen. Zij vroegen of hiermee wordt aangesloten op de Tracé- en NIMBY-wetgeving, en zo niet op welke gronden dan voor de termijn van een jaar gekozen is. Voorts stelden zij de vraag of de termijn van een jaar ook van toepassing is ingeval, conform artikel 7e van het wetsvoorstel, de provincie aan de gemeente een aanwijzing heeft gegeven op grond van artikel 37 van de Wet op de ruimtelijke ordening (WRO), zoals dit artikel is komen te luiden na aanvaarding van het zogenaamde NIMBY-wetsvoorstel.

De leden van de SGP-fractie achtten het terecht dat de vaststelling van winplaatsen in een streekplan als een van wezenlijk belang zijnde beslissing in de zin van artikel 4a van de WRO wordt aangemerkt.

De leden van de SGP-fractie vonden het een vooruitgang dat het wetsvoorstel beoogt duidelijkheid te scheppen in de relatie tussen de ruimtelijke en de sectorale lijn. Met name de afstemming in tijd die nodig is om de noodzakelijke procedures zorgvuldig af te werken is van cruciaal belang. Tevens kan met deze afstemming worden bereikt dat de proceduretijd aanmerkelijk wordt gereduceerd. Zij hadden begrepen dat het uitgangspunt bij deze afstemming is dat er geen ontgrondingsvergunning kan worden verleend dan nadat in de ruimtelijke lijn de ontgronding ook geoorloofd wordt geacht.

De leden van de SGP-fractie waren het eens met de conclusie dat het niet voor de hand ligt dat er steeds een aanwijzing gegeven moet worden als de provincie enigszins afwijkt van richtinggevende uitspraken uit het structuurschema ontgrondingen.

De leden van de SGP-fractie hadden uit de toelichting afgeleid dat voor het provinciaal bestuur de mogelijkheid wordt opengelaten om een ontgrondingsvergunning te geven voor een lokatie in een winzone zonder dat de procedures voor het aanwijzen van een winplaats zijn doorlopen. Zij vroegen zich af of dit wenselijk is, aangezien zij veronderstelden dat hiermee een soort ad hoc-beleid voor vergunningverlening mogelijk blijft, terwijl het nu juist de bedoeling is een planmatig kader te scheppen voor ontgrondingen. Zij gingen er overigens van uit dat ontgrondingen buiten winplaatsen slechts in uitzonderlijke gevallen mogelijk zouden moeten worden gemaakt en dat het derhalve slechts zou kunnen gaan om ontgrondingen van een geringe omvang. Zij vroegen om een reactie op hun beschouwing en tevens mede in dit verband om een verduidelijking van de betekenis van het begrip winzone.

De leden van de SGP-fractie hadden uit de beschouwingen hieromtrent afgeleid dat conform de Algemene wet bestuursrecht een bestuursorgaan binnen redelijke termijn op een aanvraag moet beschikken dan wel een kennisgeving moet doen. Zij vroegen of dit ook inhoudt dat een aanvrager beroep kan instellen vanwege het feit dat nog geen beschikking is afgegeven, zo vroegen zij.

De leden van de SGP-fractie vonden de lijn van de ministeriële aanwijzing een verbetering ten opzichte van een ministeriële vergunning, omdat hiermee meer uitdrukking wordt gegeven aan het decentrale karakter van de ruimtelijke besluitvorming en de daarop gebaseerde vergunningverlening.

De leden van de SGP-fractie memoreerden hun opvatting over de bestemmingsheffing tijdens de hierboven genoemde uitgebreide commissievergadering. Zij bleven, in navolging van de Raad van State op dit onderdeel, van oordeel dat er onvoldoende rechtsgrond is om een nieuwe belasting mogelijk te maken. Planning, coördinatie en vergunningverlening moeten worden gerekend tot de typische overheidstaken, die uit algemene middelen moeten worden bekostigd. Daarnaast achtten zij het uitgangspunt dat de helft van de kosten door de provincie door middel van een heffing mag worden doorberekend aan het ontgrondend bedrijfsleven discutabel.

Inmiddels hadden zij ook kennis kunnen nemen van het ontwerp-structuurschema oppervlaktedelfstoffen (kamerstuk 23 625). Zij vroegen hoe de in het wetsvoorstel voorgestelde bestemmingsheffing zich verhoudt tot de in het structuurschema voorgestelde regulerende heffing. Zij verzochten om heroverweging van dit onderdeel van het wetsvoorstel.

De leden van de SGP-fractie waren van oordeel dat de vereisten voor vergunningverlening eenduidig moeten zijn. Zij juichten het daarom toe dat een en ander wettelijk buiten twijfel wordt gesteld. Zij stelden de vraag waarom in het derde lid van artikel 3 niet gekozen is voor het woord «moeten» in plaats van «kunnen».

De leden van de SGP-fractie vroegen aandacht voor de aanvullende wettelijke bepalingen inzake de aflevering van gewonnen materiaal alsmede inzake het wintempo. Zij vroegen op welke manier met de concrete invulling van bedoelde voorschriften, genoemd in artikel 3, derde lid, onderdelen g en h, voldoende rekening kan worden gehouden met de marktontwikkelingen voor oppervlaktedelfstoffen.

De leden van de SGP-fractie hadden begrepen dat de vergunninghouder een financiële bijdrage moet leveren voor de aanpassingsinrichting van de winplaats na de ontgraving, niet alleen voor de directe omgeving, maar ook voor een gebied daaromheen voorzover dit direct of indirect door de ontgraving is beïnvloed. Zij vonden de toelichting op artikel 3,

derde lid, onderdeel e, te onbepaald. Hieruit zou volgens deze leden kunnen voortvloeien dat de ingrijpende gevolgen van een verandering in grondwaterstromen als direct gevolg van een ontgroning bij de aanpassingsinrichting zouden moeten worden meegenomen, hetgeen tot omvattende financiële consequenties zou leiden voor de vergunninghouder. Zij betwijfelden of dit de bedoeling van het wetsvoorstel is. Een nadere omschrijving van het begrip aanpassingsinrichting kwam hen dan ook wenselijk voor.

De leden van de GPV-fractie konden er voorsnog mee instemmen dat is gekozen voor een systematiek waarbij het rijk de provincies kan beïnvloeden via de ruimtelijke ordeningslijn. De vaststelling van een structuurschema oppervlaktedelfstoffen en de doorwerking ervan in provinciale streekplannen en gemeentelijke bestemmingsplannen kan een belangrijk sturend instrument zijn. Deze leden hadden begrepen dat het structuurschema met name richtinggevende uitspraken zal doen, maar geen juridisch bindende beslissingen zal nemen. Ten aanzien van planologische reserveringen zullen er twee gradaties van hardheid zijn, namelijk «ergens in de zoekruimte» en het aangeven van «winzones». Er zullen geen winplaatsen in worden vastgesteld. De leden van de GPV-fractie vroegen of het structuurschema daarmee wel in voldoende mate richtinggevend zal kunnen zijn. Het zal immers aan de provincies worden overgelaten of in het streekplan al dan niet winplaatsen worden opgenomen.

Het merendeel van de voorgestelde wettelijke instrumenten om planologische medewerking aan ontgroningen af te dwingen (zoals de verplichte aanwijzing) is echter gekoppeld aan de winplaats in het streekplan. Is het derhalve niet mogelijk in het structuurschema aan de provincie voor te schrijven dat zij in het streekplan een winplaats zal vaststellen? Tevens vroegen zij waarom in artikel 7a niet is opgenomen dat het structuurschema richtinggevende uitspraken zal bevatten en dat de streekplannen hierop moeten worden aangepast. Zij kregen de indruk dat het structuurschema meer het karakter van een open overlegnota heeft dan van een richtinggevende beleidsnota, waarin de rijksoverheid haar specifieke verantwoordelijkheid vorm geeft.

De leden van de GPV-fractie konden ermee instemmen dat naar een betere afstemming wordt gestreefd tussen de diverse noodzakelijk sectorale vergunningen en de systematiek van de WRO. Zo kon immers een ontgrondingsvergunning verleend zijn, terwijl daarvan geen gebruik kon worden gemaakt omdat het bestemmingsplan niet in overeenstemming was met de ontgroning. Deze leden hadden nog een aantal vragen over de voorgestelde coördinatie.

Zij waren er nog niet van overtuigd dat de lange duur van de voorbereiding en verlening van vergunningen, inclusief de beroepsprocedures, tot het verleden zal behoren (artikel 21 onder b). Bestaat niet het gevaar dat de langste voorbereidingsfase van enige vergunning het moment zal gaan bepalen waarop alle vergunningen kunnen worden ingediend? Bovendien zullen nog veel beroepsprocedures doorlopen moeten worden voordat de winning kan plaatsvinden. Hoelang kan een procedure tot aanvraag van een vergunning maximaal vertraagd worden?

In dit verband wezen zij er ook op dat de regeling van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing zal zijn op de procedure met betrekking tot vergunningaanvragen ingevolge de Ontgroningenwet (blz. 31 memorie van toelichting). Wat wordt echter bedoeld met «binnen redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag moet worden beslist»?

Binnen 8 weken moet wel worden aangegeven wanneer meer duidelijkheid is te verwachten, maar dat geeft nog geen duidelijkheid wanneer de beschikking tegemoet kan worden gezien. Is hier geen vertraging te verwachten als een gemeente niet bereid is planologisch mee te werken en er geen winplaats is vastgesteld? Blijft hiermee ook niet het probleem

van de fictieve weigering bestaan, zoals beschreven op blz. 21 memorie van toelichting?

In dit verband vroegen deze leden ook aandacht voor de MER-procedure. Is hun inschatting juist dat voor elke grootschalige ontgronding een dergelijke procedure moet worden gevolgd (blz. 35 memorie van toelichting)? Welke maximale vertraging kan dit met zich meebrengen?

De leden van de GPV-fractie wezen erop dat, indien er geen winplaats is vastgesteld, Gedeputeerde Staten niet verplicht zijn een aanwijzing te geven als een gemeente niet bereid is planologisch mee te werken. Deze leden waren nog niet overtuigd door de argumentatie van de regering (blz. 18 memorie van toelichting). Hoe zal immers tot winning van oppervlaktedelfstoffen kunnen worden overgegaan als de gemeente een ontgrondingsvergunning weigert af te geven en de provincie geen aanwijzing geeft? Indien er wel een winplaats is vastgesteld zijn GS wel verplicht een aanwijzing te geven als er door de gemeente geen planologische medewerking wordt verleend. Is het echter juist dat voor circa 80% van de jaarlijkse projecten geen winplaats in het streekplan wordt vastgesteld?

De leden van de GPV-fractie constateerden dat niet duidelijk is wanneer een vergunningaanvraag kan worden ingediend als er geen winplaats is vastgesteld (blz. 33 memorie van toelichting). In een aantal gevallen zal dat het moment zijn waarop het bestemmingsplan geen beletsel meer vormt voor ontgronden. Betekent dit dat geen aanvraag kan worden ingediend als de gemeente weigert planologisch mee te werken? Hoe zal dan aan bedrijven op korte termijn duidelijkheid kunnen worden verschaft?

De leden van de GPV-fractie stelden vast dat de gecoördineerde behandeling van vergunningaanvragen op verzoek van de aanvrager of van een overheidsorgaan plaatsvindt. Wat wordt concreet bedoeld met het «bevorderen dat bij de beoordeling van aanvragen door de betrokken overheden die bevoegd zijn daarop te beslissen, rekening wordt gehouden met de onderlinge samenhang tussen de betrokken aanvragen...» (blz. 34 memorie van toelichting)? Hoe zal dat bevorderd worden als een gemeente niet bereid is mee te werken? Wordt met «medewerking vorderen» bedoeld dat een dergelijke gemeente dan gedwongen kan worden? Zo ja, hoe?

De leden van de GPV-fractie constateerden dat de minister van Verkeer en Waterstaat een aanwijzing aan de provincie kan geven ten aanzien van vergunningverlening indien spoedige winning van bepaalde vaste stoffen door middel van ontgronding geboden is (artikel 8, vijfde lid). Deze aanwijzing is echter gekoppeld aan een in het streekplan reeds onherroepelijk vastgestelde winplaats.

In dit verband vroegen deze leden een reactie op de suggestie van de FODI om deze aanwijzing ook mogelijk te maken buiten een in het streekplan aangewezen winplaats (bijvoorbeeld binnen een winzone), indien naar het oordeel van de minister een nationaal belang van dringende aard vordert dat winning van een bepaalde hoeveelheid voor een bepaalde periode met spoed kan plaatsvinden. In hoeverre kan hierbij het Nimby-instrument van toepassing zijn?

De leden van de GPV-fractie hadden met enige terughoudendheid kennis genomen van het voornemen om een provinciale bestemmingsheffing mogelijk te maken. Ten principale gaat het hier om een algemeen maatschappelijk belang waarvan de financiering in beginsel uit de algemene middelen dient plaats te vinden. Iedereen heeft immers baat bij een goede afweging van belangen in het kader van de ruimtelijke ordening? Bovendien kregen zij de indruk dat als gevolg van de stoeve

besluitvorming door de overheden de betrokken bedrijven daarvoor de rekening gepresenteerd krijgen. Daarnaast vonden zij het percentage van 50% van de kosten willekeurig en is niet duidelijk aan welk specifiek kostenniveau dit percentage gekoppeld zal worden.

Tot slot wezen zij erop dat de provincies als gevolg van de extra kosten voor planning en coördinatie ook de leges kunnen verhogen. In dit verband wezen zij erop dat de hoogte van de leges al niet in verhouding lijkt te staan tot de werkelijke kosten die de provincie heeft. Welke meerkosten kunnen de betrokken bedrijven als gevolg van het onderhavige wetsvoorstel verwachten?

Overige onderwerpen

De leden van de PvdA-fractie hadden twijfels bij het voorstel om onteigening ook mogelijk te maken op basis van de aanwijzing van een winplaats in het streekplan.

Zij vroegen met name of een dergelijke aanwijzing het gebied waarom het gaat wel voldoende nauwkeurig afbakent om aan deze aanwijzing deze zware consequentie te kunnen verbinden.

De leden van de SGP-fractie onderschreven het uitgangspunt dat het wettelijk regelen, dat bij grote ontgrondingen steeds aanpassingsinrichting op basis van de Landinrichtingswet plaatsvindt, te ver voert. Desalniettemin stelden zij de vraag of de Landinrichtingswet voldoende is toegesneden op toepassing van de aanpassingsinrichting na een ontgroning.

Adviezen en commentaren inzake het voorontwerp

De leden van de PvdA-fractie zagen in de discussie over het aanwijzen van een nabestemming in het bestemmingsplan een extra reden om de procedure waarin de gemeente aangeeft of zij planologische medewerking wil verlenen niet te beperken tot een ja of nee antwoord. Reeds in die fase zou een gemeente wensen wat betreft die nabestemming moeten kunnen verbinden aan de mededeling over planologische medewerking.

ARTIKELEN

ARTIKEL I

Onderdeel A

Artikel 1

De leden van de PvdA-fractie vroegen of een winplaats, voorzover genoemd in de wet, altijd een winplaats is in de zin van artikel 7g; dus een in het kader van een streekplan genomen en onherroepelijk geworden besluit van wezenlijk belang. Voorts vroegen zij om een nadere verduidelijking van het begrip afwerkingsstrook.

Onderdeel B

De leden van de PvdA-fractie vroegen of het nieuwe zesde lid, dat bepaalt dat weigering, intrekking of wijziging van een vergunning kan geschieden op grond van strijd met de in het tweede lid genoemde belangen, nu mede slaat op de in het nieuwe derde en vijfde lid genoemde voorschriften, als een uitwerking van de in het tweede lid genoemde belangen.

De leden van de PvdA-fractie meenden dat de formulering van onderdeel E van het tweede lid tot veel discussie aanleiding kan geven. Wat is immers de omgeving van de ontgroning, en wat is nog een aanpassingsinrichting die als gevolg van die ontgroning moet plaatsvinden? Kan daarop nader worden ingegaan? Waarom is voorts wel bepaald dat de kosten van het beheer van de ontgronde lokatie op de vergunninghouder kunnen worden gelegd, maar niet de kosten van het beheer van die aangepaste omgeving?

De leden van de PvdA-fractie vroegen verder of het niet gewenst is om in de wet op te nemen dat de overheid zich bij het verlenen van een vergunning ingeval van meer dan één aanvraag, zich kan laten leiden door de mate waarin de aanvrager een financieel aanbod doet voor de aanpassing en het beheer van de ontgronde lokatie, respectievelijk de omgeving daarvan.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of niet ook een voorschrift moet kunnen worden gesteld met betrekking tot onderzoek naar alternatieven, dan wel tot betaling van een bedrag ter financiering daarvan.

Artikel 3

De leden van de GPV-fractie constateerden dat in artikel 3, derde lid, wordt gesproken over het «geheel of gedeeltelijk» in rekening kunnen brengen van de beheerskosten. Zij vroegen in welke gevallen de vroegere ontgronder tot het geheel betalen van de beheerskosten verplicht zou kunnen worden.

Vervolgens stelden zij vast dat het derde lid 3, onder g, het mogelijk maakt dat binnen een aangegeven periode ten hoogste een bepaalde hoeveelheid aangegeven vaste stoffen mag worden gewonnen.

Zij konden zich voorstellen dat een wintempobepaling gewenst wordt geacht om bodemuitputting te voorkomen, maar is het mogelijk dat een dergelijke bepaling zodanig gehanteerd gaat worden dat het ontgronden voor de betrokken bedrijven vanuit met name kosten oogpunt niet haalbaar is? Biedt bovendien de aanpassing van het structuurschema niet de mogelijkheid eventuele scheefgroei in verhoudingen tussen provincies onderling weer recht te trekken?

Onderdeel C

De leden van de PvdA-fractie vroegen welke versie van de Wet bodembescherming de voorgestelde bepaling veronderstelt. Dient de bepaling te worden aangepast indien wetsvoorstel 21 556 onverhoopt door de Eerste Kamer wordt verworpen?

De leden van de PvdA-fractie vroegen waarom de overige in artikel 4 van de Ontgrondingenwet genoemde uitzonderingen nog gehandhaafd moeten blijven, met name die thans geregeld in onderdelen c en d. Kan worden ingegaan op de mate waarin die ontgrondingen voorkomen?

De leden van de PvdA-fractie vroegen voorts of de gelegenheid niet kan worden benut om de wet in die zin een logischer opzet te geven door de onderdelen e en f (oud) hier uit artikel 4 te schrappen, en artikel 5 en 7 na artikel 8 op te nemen. Aan het verplaatste artikel 5, dan wel aan het verplaatste artikel 7 kan vervolgens worden toegevoegd dat in de bedoelde amvb respectievelijk provinciale verordening mede kan worden geregeld dat de vergunningplicht in bepaalde gevallen kan worden opgeheven. Aldus ontstaat een helderder volgorde: eerst ten principale de bevoegdheden verdeling wat betreft de vergunningverlening tussen

Minister en provincies, vervolgens bepalingen over algemene regelgevende bevoegdheden van deze beide partijen.

Onderdeel G

De leden van de PvdA-fractie vonden het niet evident dat in de huidige opzet van de wet de in artikel 5 bedoelde regelingen kunnen inhouden dat er categorieën van gevallen zijn waarin de vergunningvereiste wordt opgeheven. Artikel 5 spreekt immers slechts over nadere regels over de vergunningverlening. In combinatie met artikel 4 kan worden gezegd dat daarbij gevallen kunnen worden aangewezen waarvoor de hele wet niet geldt, maar niet zonder meer dat slechts de vergunningvereiste niet geldt. Zij verwezen wat dit betreft naar hun opmerkingen bij Onderdeel C voor een iets andere opbouw van de wet die wel tot die conclusie kan leiden.

Artikel 7

De leden van de SGP-fractie vroegen waarop de stelling is gebaseerd dat aan het bestaande lid 1 onder c van dit artikel geen behoefte meer bestaat. Zij veronderstelden juist dat in het bedoelde lid het opleggen van compensatie voor schadelijke effecten van een ontgroning mogelijk wordt gemaakt, een beginsel dat in het Structuurschema groene ruimte wordt bevestigd. Zij verkregen gaarne een nadere toelichting.

Onderdeel H

Artikel 7a

De leden van de PvdA-fractie vroegen naar het verschil tussen de hoofdlijnen enerzijds en de beginselen anderzijds waarmee het beleid moet worden beschreven.

Artikel 7b

Zou ook wat betreft het onderzoek naar alternatieven niet een informatieverplichting moeten gelden, zo vroegen de leden van de PvdA-fractie.

Onderdeel I

De leden van de PvdA-fractie vroegen waarom de vergunning wat betreft het winterbed in overeenstemming met Onze Minister moet worden verleend en de vergunning wat betreft delfstoffen «slechts» na overleg met de Minister van Economische Zaken. Waarom is na overleg niet ook voldoende voor de winterbeddingen?

De leden van de PvdA-fractie vroegen waarom ook een aanwijzing moet kunnen worden gericht op een aanvraag tot een machtiging; waarom kan in dit geval niet de vergunningaanvraag normaal worden afgehandeld? Dezelfde vraag stelden zij over de mogelijkheid voor een aanwijzing op een reeds verleende machtiging.

Onderdeel J

Artikel 10

De leden van de SGP-fractie konden de wijziging van het eerste lid niet goed plaatsen. In de eerste plaats vroegen zij waarom in dit lid de woorden «veenschap, veenpolder» niet vervallen. In de tweede plaats

waren zij het woord «procedure» in dit lid niet tegengekomen. Zij verzochten derhalve om een verduidelijking.

Onderdeel M

De leden van de PvdA-fractie vroegen waarom de vergunde hoeveelheid als heffinggrondslag is genomen. Brengt dit met zich mee dat de belasting in één keer wordt geheven, kort na de vergunningverlening? Zou het niet beter zijn de belasting te heffen naar de jaarlijks ontgronde hoeveelheid oppervlaktedelfstoffen, zodat het geldende tarief jaarlijks in gelijke mate kan worden toegepast op alle ontgronders?

De voorzitter van de commissie,
Biesheuvel

De griffier van de commissie,
Coenen